

Datum
2017-02-22

Ert Dnr
M2015/04128/Nm

Miljö- och energidepartementet
Naturmiljöenheten
Helena Rudin (Linnea Rosenlöf)

Remissvar angående Riksintresseutredningens betänkande Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015:99)

Svenskt Vatten arbetar för friskt dricksvatten, rena sjöar och hav samt människors tillgång till långsiktigt hållbara vattentjänster. Våra medlemmar, de kommunala VA-organisationerna, är landets viktigaste livsmedelsproducenter och miljövårdsföretag och tillhandahåller dricksvatten och avloppsvattenrening till 8,5 miljoner kunder. Vi arbetar aktivt för att stödja våra medlemmars utveckling och för att få gehör på nationella och internationella arenor.

Sammanfattning

Svenskt Vattens utgångspunkt är, i likhet med Dricksvattenutredningens, att dricksvattnet utgör landets i särklass mest kritiska försörjningssystem, vilket gör att landets vattentäkter måste kunna stå sig i konkurrens med alla andra riksintressen när en avvägning i samband med samhällsplanering sker. Vidare påpekar Landsbygdskommittén i sin utredning "För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd" SOU 2017:1 att riksintressen, för att behålla sin legitimitet, ska vara av unik betydelse i ett nationellt perspektiv. Då detta i högsta grad gäller för vattentäkterna, och då SMHI:s framtidsscenarier påpekar att vattenbrist kommer att bli allt vanligare i vissa delar av Sverige, förordar vi att både grund- och ytvattenförekomster av stor betydelse ska kunna riksintresseklassas. Detta skulle vara ett steg framåt i det viktiga arbetet med att skydda tillgången till ett rent och hälsosamt dricksvatten.

Vi välkomnar utredningens förslag att riksintresseklassa "grundvattenförekomster av stor betydelse för dricksvattenförsörjningen".

Utredningen anser inte att det är motiverat att utpeka ytvattenförekomster som riksintressen, utan föreslår istället andra åtgärder för att stärka skyddet för dessa vattenförekomster. Svenskt Vatten förordar att även ytvattenförekomster av stor betydelse ska kunna riksintresseklassas, så att dessa finns med på lika villkor som övriga riksintressen vid planeringen av samhällsaktiviteter. Detta eftersom ytvattentäkter är mycket viktiga för Sveriges dricksvattenförsörjning och förser flera miljoner människor med dricksvatten. Vi bedömer att införandet av termen ytvattenförekomster av väsentligt allmänt intresse inte ger dessa viktiga källor till dricksvatten ett tillräckligt starkt skydd i jämförelse med ett riksintresse.

Bakgrund

Idag är inga dricksvattenförekomster riksintresseklassade. Bara anläggningar för dricksvatten kan klassas som riksintresse.

Utredningen föreslår att mark- och vattenområden som har betydelse för dricksvattenförsörjningen kan vara av riksintresse, något som ansluter till Miljöprocessutredningens förslag i SOU 2009:45. Mer specifikt föreslås att grundvattenförekomster av stor betydelse för dricksvattenförsörjningen kan vara av riksintresse. Däremot anser utredningen inte att det är motiverat att kunna peka ut ytvattenförekomster som riksintressen. Utredningen föreslår istället att kunskapsunderlag om områden med ytvattenförekomster av väsentligt allmänt intresse tas fram och läggs in i översiktsplanen. Detta ska kombineras med särskilda bestämmelser om länsstyrelsens tillsyn och ingripandemöjligheter, som enligt förslaget ska införas i 11 kap. Plan- och bygglagen (PBL).

Svenskt Vattens synpunkter

Svenskt Vatten tycker det är positivt att utredningen föreslår att hanteringen av områden av riksintresse bör förtydligas och förankras bättre.

Svenskt Vattens utgångspunkt är, i likhet med Dricksvattenutredningens, att dricksvattnet utgör landets i särklass mest kritiska försörjningssystem. Ett rent och hälsosamt dricksvatten utgör grunden i ett livskraftigt samhälle och är dessutom en förutsättning för hållbar produktion av livsmedel. Trots detta, och trots att hela 46 % av Sveriges land- och vattenareal utgörs av riksintressen, är idag inga vattentäkter riksintresseklassade. Riksintressen kan utgöras av skjutfält, områden för energiproduktion och värdefulla grundämnen, men inte livsviktiga vattentäkter. Landsbygdskommittén påpekar i sin utredning SOU 2017:1 "För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd" att riksintressen, för att behålla sin legitimitet, ska vara av unik betydelse i ett nationellt perspektiv. Trots att det kan anses tveksamt om 46 % av Sveriges yta har en unik betydelse, kan vi inte se att utredningen föreslår en neddragning avseende riksintressenas antal och yta. Svenskt Vatten anser att både grund- och ytvattenförekomster ska kunna riksintresseklassas. Detta även om inga av de av riksintresseutredningen föreslagna nya riksintressena införs, och även om redan befintliga områden som är riksintresseklassade reduceras.

En viktig faktor som ytterligare understryker vikten av att skydda våra vattentäkter är effekterna av klimatförändringarna som, enligt SMHI:s prognoser, innebär ökat antal skyfall i stora delar av Sverige och, i vissa delar, torka med minskad vattentillgång som följd. Med anledning av klimatförändringarna, förordar vi ett ökat skydd för vattentäkterna genom att både grund- och ytvattenförekomster av stor betydelse ska kunna riksintresseklassas.

Svenskt Vatten välkomnar utredningens förslag att riksintresseklassa "grundvattenförekomster av stor betydelse för dricksvattenförsörjningen". Vi kan däremot inte se att utredningen beskriver hur skrivningen "stor betydelse" ska tolkas. Svenskt Vatten anser att de kriterier HaV tog fram och använde vid framtagandet av riksintressen för dricksvattenanläggningar kan vara en bra utgångspunkt. Här ingår bl.a. hur många människor som försörjs av vattentakten, men också faktorer som stor kapacitet och att realistiska alternativ saknas. Ett första steg vore att riksintresseklassa de grundvattentäkter som tillhör dricksvattenanläggningarna som utpekats av HaV, då anläggningarna ju redan bedömts vara av riksintresse för vattenförsörjningen. Vi anser att det är viktigt att tolkningen av termen "stor betydelse" tillåter att alla grundvattenförekomster av unik betydelse, oavsett storlek, har möjlighet att riksintresseklassas och på så sätt kommer med i samhällsplaneringen på samma sätt som andra riksintressen.

Utredningen anser inte att det är motiverat att utpeka ytvattenförekomster som riksintressen, utan föreslår istället andra åtgärder för att stärka skyddet för dessa vattenförekomster. Förslaget är att ta fram kunskapsunderlag om områden med ytvattenförekomster av väsentligt allmänt intresse i översiktsplanen i kombination med ändringar i PBL avseende länsstyrelsens tillgripandemöjligheter. Men det sägs också att vid planering och beslut ska intresset tillgodoses om området är av riksintresse, medan om området är av väsentligt allmänt intresse ska intresset "så långt möjligt" tillgodoses. Svenskt Vatten anser att detta visar att en ytvattenförekomst klassad som väsentligt allmänt intresse inte ger ett lika starkt skydd som att utpeka ytvattenförekomsten som riksintresse. Vi förordar därför att ytvattenförekomster ska kunna riksintresseklassas så att dessa kan vägas mot övriga riksintressen, på lika villkor, inför planeringen av samhällsaktiviteter. Om inte ytvattnet kan riksintresseklassas blir det desto viktigare att klassa fler grundvattentäkter, för att skydda tillgången till ett rent dricksvatten.

Det ska understrykas att drygt 50 procent av Sveriges befolkning får sitt dricksvatten från ytvattenförekomster (75 % om man räknar med kontgjort grundvatten, d.v.s. ytvatten som infiltreras i en grusås). Exempelvis förser Mälaren två miljoner människor med dricksvatten och sjön Bolmen i Småland försörjer nästan en miljon människor i Skåne med vatten. Detta betyder att även skyddet av våra ytvattenförekomster måste stärkas så långt möjligt för att säkerställa att Sveriges dricksvattenproducenter även i framtiden kan leverera ett hälsomässigt säkert vatten.

Vi tar inte ställning till de ytterligare förslagen i riksintresseutredningen.

Svenskt Vatten

Johan Persson
Ordförande

Anna Linusson
VD

